

Morgenbladet torsdag 29. mai 1947

104317

ALEXANDER LANGE
 Redaktør — Sakfører
 Telef. 46 71 43
 Ullevålsvn. 102A — Oslo 4

Sterke ord om norsk utenrikspolitikk før 1940.

Hverken Koht eller andre i regjeringen tok den forsvarspolitiske konsekvens av stillingen.

Det viktigste vilkåret for å sette forsvarsordningen av 1933 i verk var «en forutseende utenriksledelse som i tide tar initiativet til å få forsvaret styrket når situasjonen blir truende», heter det bl. a. i den kritiske vurdering av norsk utenrikspolitikk som professor Arne Bergsgaard gir i bind nr. 3 til Undersøkelseskommisjonens innstilling. Men allerede like etter at Hitler hadde tatt makten og kapprustningen tok til over hele verden, sviktet denne forutsetningen. Alle-

rede da, sier forfatteren, kan en «lyfta den klaga mot den norske utriksstyringa at ho varskudde ikkje folket om kor farleg ei lei utriks-politikken var åt å ta i Europa», og forsvarsordningen ble ikke engang gjennomført skikkelig. Utenriksminister Koht, som måtte skjønne at det bar mot krig ute i verden, kritiseres fordi han ikke sa klart fra og tok de forsvarspolitiske konsekvenser av situasjonen, — og «ein kan heller ikkje sjå det var nokon annan i Regjeringa som hadde utsyn og evne til å halde fram denne viktige arbeidsoppgåva for alle regjeringar. Heller ikkje utanrikskomiteen var våken nok. Dette er det same som ein finn hjå heile folket, og også hjå dei kvinnor og menn utanfor storting og regjering som etter sine kunnskaper og si samfunnsstode spelte ei førande rolle.» Også pressen får sin del av kritikken. Senere omtales den endringen i forsvarssynet som etter hvert vant fram også i regjeringspartiet. Ellers gjennomgås utviklingen av forsvarsarbeidet og striden om hvorvidt vi skulle ha et etiketteforsvar eller et eksistensforsvar, en strid som på ingen måte var avgjort da verdenskrigen brøt ut. At Regjeringen ikke for alvor gikk inn for «eksistensforsvar» forklarer forfatteren slik: «Samanhengen er vel den, at Regjeringa ikkje trudde det skulle bli tale om nokon sjølvstendkrig. Det var og ein sjanse, kanskje fleire, for at vi skulle sleppe ein slik krig, og på dei sjansene bygde Regjeringa politikken sin.

Regjeringa kunne då likevel ikkje vera i tvil om at det ikkje var meir enn en einaste sjanse mellom mange for at det ville bli bruk for å forsvare fridomen og sjølvstendet i krig, så er det vanskeleg å forstå korleis ei ansvarsmedviten regjering kunne la landet liggja så lite butt for eit tilfelle med eit så forferdeleg alvor.»

ALEXANDER LANGE
 Redaktør — Sakfører
 Telef. 46 71 43
 Ullevålsvn. 102A — Oslo 4